

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот *ликовно образование* за II одделение на деветгодишното основно образование за учениците со мултихендикеп.

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО
МУЛТИХЕНДИКЕП

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

II ОДДЕЛЕНИЕ

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Ѕкопје, мај 2009

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО П ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива интерес за ликовно творење;
- да развива интерес, фантазија, детска креативност за ликовно изразување;
- да ги развива графомоторичките способности и координацијата око-рака;
- да запознава нови зборови и термини кои се користат во наставата по ликовно образование;
- да применува разни материјали и техники за цртање, сликање, моделирање, градење и визуелни комуникации во ликовното изразување;
- да ги искажува самостојно и слободно своите сознанија, доживувања и впечатоци, мисли и фантазија со помош на ликовниот јазик и творештво;
- да се оспособува да направи избор на идеја, активност и средства и да состави ликовна творба;
- да умее да искажува различни емоции преку ликовно изразување;
- да развива културно-хигиенотехнички и работни навики;
- да развива потреба за чување и облагородување на својата околина;
- да умее вербално да ја објасни ликовната творба;
- да се запознава со културното наследство од различни етнички заедници;
- да се запознава со компјутерската техника за цртање линии и разни форми.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ЦРТАЊЕ (ориентационо 20 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се поттикнува фокусирано да ја набљудува непосредната околина; - да ја развива фината моторика на прстите; - да ја развива визиомоторната координација; - да развие осет за спацио-темпоралната ориентација во рамките на работен лист, односно подлогата за работа; - да се поттикнува преку цртежот да искажува мисли, расположение, емоции; - да стекнува навики за правилно држење на телото при цртање; - да ги препознава и именува подлогите и цртачките материјали; - да се охрабрува и мотивира да ги користи средствата и цртачкиот материјал; - да развива чувство за линијата низ спонтано ликовно творење; - да воочува и разликува форми, линии и големини во природата; - да помни и применува контурна линија; 	<ul style="list-style-type: none"> - Основни ликовни средства за цртање и нивната употреба - Ликовни елементи во цртањето - Цртање 	<ul style="list-style-type: none"> - Сенчење - Детал. - Молив - Линија - Тенка - дебела - Песок - Снег - Хартија - Шара 	<ul style="list-style-type: none"> - При прошетки ја набљудува и запознава непосредната околина и ги забележува нејзините ликовни карактеристики (контури, линии, форми, големини и др.). - Забележува детали и ги претставува во просторот (пред-зад, горе - долу, лево - десно). - Црта линии со различна дебелина и истите ги комбинира, правец, интензитет и прецизност и ги применува во ликовна целина. - Црта цик-цак, брановидни, паралелни вертикални, хоризонтални, паралелно дијагонални (дождовни капки, зашци од чешел, пајакова мрежа, морски бранови и др.) . - Црта со различни моливи (ХБ, Б1 до Б12), набљудува и заклучува со каков интензитет, прецизност и квалитет е линијата, зависно од моливот што се користи. - Истражува со различни материјали по различни ликовни подлоги (песок, снег, стара хартија и сл.). - Црта по набљудување, помнење и

<ul style="list-style-type: none"> - да го опишува со свои зборови цртежот (како го доживува); - да црта мотив од народното творештво (вез, шара и сл.). 			<p>фантазија.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Црта контурна линија. - Учесствува во цртање на групен цртеж. - Црта шара од народен вез. - Црта по свој избор.
--	--	--	--

СЛИКАЊЕ (ориентационо 28 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да развива способност за класификација на боите (серијација); - да развива осетливост за присуство на бојата на предмети во природата и уметничките дела; - да ракува правилно со разни сликарски материјали (хартија, ткаенина, четка); - да ги применува сликарските техники; - да ги знае основните бои и истите да ги примени за добивање на секундарните бои; - да изразува контраст (светло-темно); - да ги развива и негува хигиено-техничките и работните навики. 	<p>- Основни средства за сликање и нивната употреба</p> <p>-Сликање</p> <p>-Колаж</p>	<p>- Основни бои</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секундарни бои - Сликање - Четкици - Површина - контраст - светло-темно - ткаенина - волница - мушама - Гранулат во боја - Разни семиња (ориз, пченка, леќа, грав итн.) - Колаж 	<ul style="list-style-type: none"> - Низ прошетки го набљудува, воочува и забележува богатството на боите го природата. - Го подготвува просторот каде ќе слика (со стара хартија, мушама и др.), врши избор на четки, покористењето на приборот самостојно го мие и го враќа на место. - Сликање со прст по влажна обоена и мека површина. - Слободно движење со прстите и рацете по мазна површина и спонтано креирање на облици и форми. -Сликање со обоен конец. - Бои со различни четки и ги открива нивните својства. - На подлоги од хартија (различни

				<p>по форма, формат, големина, боја, дебелина) слика со бои.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слоредува траги што сликарските бои ги оставаат на разновидни подлоги. - Дирекно слика со четки и бои и со пастел без претходно да го црта мотивот со молив. - Слика на темна подлога со светли бои и тонови (применува контраст). - Истражува и самостојно заклучува како се добиваат секундарните бои (портокалова, виолетова, зелена). - Вежби за ракување со ножици и користење лепак. - Изработува разни фигури и облици од хартија. - Изработува украсни слики од разни семиња. - Изработува слики од гранулат во боја по шема. - Изработува слики по шема од волница. - Изработува композиција со којаш по сопствена замисла. - Слободно ги користи ликовните материјали, игра, експериментира и комбинира по сопствена фантазија.
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> - Воочува во непосредната околина контраст на светло и темно. - Слика по доживеано. - Го воочува значењето на боите и индивидуално креативно ги применува во комбинација со форми, текстури и др. - Изработува дезен за предмет што се користи во секојдневието. - Посетува ликовна изложба во училиштето и во други ликовни институции.
--	--	--	--

ОБЛИКУВАЊЕ ВО ПРОСТОРОТ, МОДЕЛИРАЊЕ И ГРАДЕЊЕ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: <ul style="list-style-type: none"> - да се оспособува за моделирање; - да ја набљудува и истражува околината и да ги забележува ликовните карактеристики на формите; - да ги открие карактеристиките на материјалите преку визуелни, тактилни, кинестетички и други сетила; - да моделира тридимензионални форми (едноставна и сложена форма); - да стекнува елементарно искуство за карактеристиките на одделни пред- 	<ul style="list-style-type: none"> - Основни средства за моделирање - Моделирање - Основни средства за обликување - Обликување 	<ul style="list-style-type: none"> - Моделирање - Фигура - Празно-полно - Вдлабнато-испакнато - Отворено-затворено - Издупчено - Маска - Внатрешен и надворешен простор - Каширање - Макета 	<ul style="list-style-type: none"> - Моделира со глина, глиномол, пластелин, тесто, песок, гипс едноставни форми од природата. - Моделира едноставни форми (топка, коцка, плодови, чинија и др.). - Моделирање и обликување на посложени облици (растенија, букви, животни, бројки, маса, клупа итн.). - Набљудува и допира вештачки и природни материјали со разновидна текстура (кора од дрво, крзно, разни плодови итн.) заради нивно

<p>мети: едноставен-сложен, аглествалчест, полн-празен, голем-мал;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се оспособува за правилно користење на средствата и помагалата за моделирање и градење; - да се оспособува за тридимензионално ликовно изразување од разновиден материјал; - да види скулптура. 		<ul style="list-style-type: none"> - Скулптура - Тесто - Песок - Гипс - Обликување - Лесонит - Иверка - Картон - Пластика - Стиропор 	<p>попрецизно обликување и моделирање.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обликува сложени форми (собраќајни средства и др.). - Истражува со ликовните материјали со постапки на додавање, одземање, втиснување, длабење... - Моделира разни форми со различна големина и волумен (мајка со дете, сообраќајни средства, кокошка и пилиња и др.). - Моделира со глина геометриски форми и ги компонира во ликовна целина. - Обликува и конструира разни макети со разновиден материјал, картон, пластика, иверка лесонит, стиропор (училиште, мојот дом, селски двор, мојата населба, сообраќај и сл.) и изразува надворешен простор). - Експериментира со фигури и облици добиени од влажен песок со разни калапи. - Комбинира и составува со разни предмети и изразува внатрешен простор (мојата училиница, мојата соба). - Изработува разни форми со каширање.
---	--	--	--

ПЕЧАТЕЊЕ (ориентационо 6 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да избира предмети со кои ќе печати; - да печати самостојно и да учествува во изработка на печатите; - да печати со природни материјали и да заклучи дека може да се повтори истата форма (ригам); - самостојно да исцртува и сече елементи за картон печатот; - да се оспособува самостојно да сече и обликува гумени шаблони; - да изработи самостојно монотипија. 	<p>-Основни материјали за печатење</p> <p>-Печатење</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Печатење - Печат (шаблон) - Отпечаток - Форма - Картон печат - Шара (декорација) 	<ul style="list-style-type: none"> - Избира предмети и природни материјали: компир, варено јајце, листови од растенија, плодови, школки , бои, подлоги и печати со нив. - Изработува шаблон за картон печат и се запознава со процесот на печатење. -Изработува и употребува шаблони од гума со кои печати разни орнаменти. - Истражува со печатење при што со повторување на истиот отпечаток со користење на ритам добива шара (декорација). - Самостојно изработува монотипија. - Креативно ја доработува монотипијата со боење.

ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИИ И ДИЗАЈН (ориентационо 8 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да воочува ликовни вредности (украси, шари, бои) на предметите од секојдневната употреба; - да открива дека предметите во неговото окружување имаат употреблива и практична функција и естетски се обликувани; - да дизајнира предмети за секојдневна употреба; - да се поттикне на слободно ликовно изразување и творење; - да се запознава со примената на компјутерот при изработка на дизајн. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дизајн - Визуелни комуникации 	<ul style="list-style-type: none"> - Декорирање - Дезен (шара) - Украс - Накит 	<ul style="list-style-type: none"> - Декорира предмети по свој избор. - Декорира разни украсни предмети при што внесува ритам и колорит (чаши, чинии, вази и украси). - Изработува новогодишни украсни предмети во разни форми и облици од разни амбалажи. - Изработува оригами. - Изработува дезен (шара) за текстил (чаршав, салфетка, тапет, шалче). - Декорира предмети за секојдневна употреба. - Изработува украсни предмети (накит, новогодишни украси). - Декорира амбалажа. - Го користи компјутерот за изработка на шара.

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- Наставните содржини по предметот ликовно образование даваат можност за интегрирано целно и содржинско поврзување со наставните предмети: мајчин јазик, математика, запознавање на околината, музичко образование и физичко и здравствено образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.

- **Неделен фонд на часови: 2 часа**

- **Годишен фонд на часови: 72 часа**

Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

- **Наставни средства:**

- разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (предмети од непосредна околина, репродукции, детски творби, апликации и сл.);
- слајдови, сликвници, списанија и сл.;
- аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД-плеер, видео-плеер, дигитален фотоапарат, компјутер и други средства зависно од предметот).
- Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за ликовно творење, колективните соработка и сл. (формативно оценување).

Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

Начини на илустрирање и оценување:

➤ **описно оценување:**

- ✓ опсервација на детето-ученик;
- ✓ разговор како начин на изразување;
- ✓ вербално опишување на сопствениот цртеж;
- ✓ степен на совладување на ликовните техники;
- ✓ индивидуални креативни способности;
- ✓ учество и изведба на ликовна творба;
- ✓ воочување и препознавање на разни предмети од непосредната околина и применување во ликовното творештво;
- ✓ презентација на ликовните ученички творби;
- ✓ креативно изразување и творење во ликовните техники;
- ✓ препознавање на ликовните техники и материјали;
- ✓ активно учество во тимската работа и др.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за II одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

- Наставата во второ одделение може да ја изведува лице кое завршило:
- Филозофски факултет – Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
 - дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

7. РЕШЕНИЕ И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот *ликовно образование* за второ одделение на деветгодишното основно образование за учениците со мултихендикеп ја донесе

Скопје, -----

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 10-2009/4
27.07 2009 год.
СКОПЈЕ